

آیا تحریم جشنواره سینمایی اثر بخش است؟

نمونه‌های تحریم در جشنواره‌های مهم دنیا

جوانش ستاره‌ای ساخت که اکنون در حال چاپ مقاله برای نشریات مختلف بود. این روند چند سال بعد به ظهور فرزندان مارکس و کوکاکولا در سینما انجامید. ترکیبی از مقاله، طرح‌های روزنامه‌نگاری، اخبار و پرتزه، غزل عاشقانه و طنز. دهه ۱۹۶۰ پر بارترین دوره زندگی گذار بود و او در این دهه هرسال به‌طور میانگین دو فیلم ساخت. بسیاری از این فیلم‌ها آثاری بس با ارزش بودند که در گذر زمان اهمیت‌شان آشکارتر شده و می‌شود.

گذار در فیلمسازی یک معترض تمام عیار بود چه در فرم و چه در انتخاب سوژه‌هایش. این اعتراض او حتی در ذات سینما هم تشکیک ایجاد می‌کرد و آن را فرمی متعلق به سرمایه‌داری می‌دانست. در فیلم «صدای بریتانیایی» این دیالوگ را از زبان یکی از شخصیت‌هایش بیرون می‌آورد: «بورژوازی بر اساس تصویر خود، دنیایی ساخته. بیا این تصویر را از بین ببریم رفیق». سال‌ها بعد وقتی آمریکایی‌ها بالاخره گذار را برای دریافت یک تندیس اسکار دعوت کردند، او چند روز پیش از برگزاری این مراسم به NZZ.com گفت: «من ویزای آمریکاندارم و نمی‌خواهم داشته باشم. ضمانتی خواهم برای مدت طولانی سوار هواپیما بشوم.» او در پاسخ به این سوال که جایزه اسکار افتخاری چه اهمیتی

ژان لوک گذار در پاسخ به این سوال که جایزه اسکار افتخاری چه اهمیتی برایش دارد، گفت: «هیچ. اگر آکادمی دوست دارد این کار را انجام بدهد، اجازه بدهید انجام بدهد.» او که آن زمان ۷۹ ساله بود ادامه داد: «از خودم پرسیدم: آنها کدام یک از فیلم‌های من را دیده‌اند؟ اصلاً با فیلم‌های من آشنا هستند؟ اسمش جایزه هیات رئیسه است. یعنی قرار است آن نولد سوار ترنگر به من جایزه بدهد؟»

سیاسی از سوی این یا آن گروه است. گذار، حامی فلسطین، حامی انقلاب الجزایر، منتقد آمریکا و حتی شوروی اما کسی که نه ربالی از این و آن کشور یا فلان دسته و گروه سیاسی پول گرفت، نه ذره‌ای اعتبارش را مدیون جشنواره‌های الجزایر، فلسطین و امثال آن است را می‌توان کسی به حساب آورد که هم هنرمند است، هم کنشگری سیاسی دارد و هم می‌تواند از این کنشگری در پیشگاه تاریخ دفاع کند.

گذار فعلاً از ساختن فیلم‌های خودش خودداری می‌کرد. در عوض او انرژی هنری‌اش را صرف نوشتن برای مجله جدیدی کرد که توسط آندره بازن و همکارش ژاک دونیول و الکرور راه‌اندازی شد. مجله کایه‌دو سینما *Cahiers du cinema* مدتی بعد ژان دوباره به سوئیس رفت و وقتی به پاریس برگشت، با ظهور «هیچکاک-هاکسی‌ها» مواجه شد. او با ورود به شهر در آغاز سال ۱۹۵۶ متوجه شد که همه‌چیز برای حلقه‌دوستان و همکارانش عمیقاً تغییر کرده است. آنها به رهبری فرانسوا تروفو *Cahiers du cinema* را به‌عنوان انتشارات برجسته فیلم در کشور تأسیس کردند. مقاله تروفو، به‌عنوان یک گرایش معین در سینمای فرانسه، شوک و خشم را در میان نهادهای سینمایی برانگیخت و از نویسنده

تحریم یک ابزار رسانه‌ای و اجرایی برای مقابله سیاسی و اندیشه‌ای است. گاهی این تحریم‌ها اثر بخش بوده‌اند و تغییرات اجتماعی گسترده‌ای را رقم زده‌اند و گاهی مانند تحریم‌های آمریکا چیزی جز بدبختی برای مردم ایران نداشته است. اهالی هنر هم گاه دست به تحریم می‌زنند و مثل همین جشنواره فیلم فجر تصمیم به عدم حضور در آن می‌گیرند. چنین رفتاری در گذشته نیز بی‌سابقه نبوده و مثلاً در سال ۹۸ هم تحریم‌هایی برای تحریم جشنواره فیلم فجر صورت گرفت اما به شکست منجر شد. البته تحریم جشنواره ۱۴۰۱ جدی‌تر از باقی موارد است و به جز چند هنرمند شاخص مثل مصطفی زمانی افراد زیادی به کاخ رسانه نیامده‌اند و در اکران فیلمشان حضور نداشتند. با توجه به رفتار اهالی سینما در کشورمان تصمیم گرفتیم به سراغ بررسی سایر تحریم‌ها در جهان سینما برویم و نمونه‌های شاخص را مرور کنیم.

ژان لوک گذار تحریم می‌کند

کنشگری سیاسی کسی مثل ژان لوک گذار و دوستان موج‌نویبی‌اش نمونه خوبی برای اشاره به نوع و جایگاه سیاست‌ورزی هنرمندان و بی‌تفاوت نبودن‌شان در برابر اتفاقات جهان از یک‌سو و نیفتادن آنها در دام فرقه‌بازی‌های